Koszt zamortyzowany

Czas potrzebny na wykonanie ciągu operacji dzielony jest równo między operacje.

Koszt zamortyzowany – średni koszt w najgorszym przypadku. (nie to samo co oczekiwany koszt).

Metody:

Metoda kosztu sumarycznego: Szacujemy koszt $T(n)$ ciągu n operacji. Koszt zamortyzowany $= T(n)/n$.

Metoda księgowania (accountig): początkowe operacje umieszczają "nadpłatę" w elementach struktury danych, której używają późniejsze operacje na tych elementach.

Metoda potencjału: "Nadpłata" ("Potencjał") – związana z całą strukturą danych (nie z elementami).

Operacje na stosie

Wcześniej omówione:

- `Push(`S`, `x`)` – czas: $O(1)$.
- `Pop(`S`)` – czas: $O(1)$.

```
Multipop(S,k)
1 while not Stack-Empty(S) and k ≠ 0 do
2    Pop(S)
3    k ← k − 1
```

Czas: $O(\min(s,k))$ gdzie s – liczba elementów na stosie (przed wywołaniem).
Przeanalizujemy ciąg n operacji: `Push`, `Pop` i `Multipop`.
Może się zdarzyć, że niektóre operacje (`Multipop`) wymagają czasu $O(n)$.

Metoda kosztu sumarycznego

Łączny koszt n opreacji można oszacować przez $O(n)$:
Każdy obiekt po włożeniu na stos, może być zdjęty co najwyżej raz. Stąd liczba wywołań `Pop` włączając wywołania wewnątrz `Multipop` jest $\leq n$. Koszt zamortyzowany jednej operacji: $O(n)/n = O(1)$.

licznik binarny

Licznik – tablica bitów: $A[0 \ldots k-1]$.

$A[0]$ – najmniej znaczący bit.

Zwiększanie licznika o $1 \pmod{2^k}$:

```
Increment(A)
i ← 0
while i < length[A] and A[i] = 1 do
    A[i] ← 0
    i ← i + 1
if i < length[A] then
    A[i] ← 1
```

Czas (najgorszy przypadek): $\Theta(k)$.

Koszt jest równy liczbie zmienianych bitów. (każda iteracja `while` – zmiana innego bitu.)

Metoda kosztu sumarycznego

Oszacowanie na czas wykonania n operacji `Increment`:
Spostrzeżenie: bit $A[i]$ ulega zmianie raz na 2^i operacji.
($A[0]$ zmienia się w każdym kroku, $A[1]$ – co drugi krok, . . .)
Bity o numerach $> \lfloor \lg n \rfloor$ nie zmieniają się, bo
$\lfloor n/2^{\lfloor \lg n \rfloor + 1} \rfloor = 0$.
Sumaryczny koszt:

$$\sum_{i=0}^{\lfloor \lg n \rfloor} \lfloor n/2^i \rfloor < n \sum_{i=0}^{\infty} 1/2^i = 2n$$

Stąd zamortyzowany koszt pojedynczej operacji: $O(1)$.

Metoda księgowania (stos)

Faktyczne koszty:

`Push`	1	
`Pop`	1	
`Multipop`	$\min(k, s)$	

Koszty zamortyzowane:

`Push`	2	1 zł - za siebie + 1 zł - zostawione na wstawionym elemencie
`Pop`	0	płaci za siebie 1 zł zabranym ze zdejmowanego elementu
`Multipop`	0	płaci za siebie pieniędzmi zabranymi ze zdejmowanych elementów

Starcza na opłacenie dowolnego ciągu n operacji.

Metoda księgowania (licznik binarny)

Koszt faktyczny: zmiana 1 bitu – 1 zł.
Koszt zamortyzowany:

- zmiana 1 bitu z 0 na 1 – 2 zł (1 zł zmiana bitu + 1 zł zostawione na zmienionym bicie)
- zmiana 1 bitu z 1 na 0 – 0 zł (płacimy 1 zł zabranym ze zmienianego bitu)

(Pieniędzy nigdy nie brakuje.)
Koszt zamortyzowany `Increment`:
za zerowanie bitów w pętli `while` płacimy pieniędzmi zabranymi z tych bitów.
Co najwyżej 1 bit zmieniamy na 1 (w wierszu 6) – koszt 2 zł.
Stąd zamortyzowany koszt `Increment`: $2 = O(1)$.

Metoda potencjału

D_0 – początkowa struktura danych,
D_i, dla $i \geq 1$ – struktura po i-tej operacji.
Dla $i \geq 0$, $\Phi(D_i)$ – *potencjał* D_i.
Dla $i \geq 1$, c_i – faktyczny koszt i-tej operacji.
Dla $i \geq 1$, $\hat{c}_i$ – zamortyzowany koszt i-tej operacji:

$$\hat{c}_i = c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1})$$

Całkowity koszt zamortyzowany ciągu n operacji:

$$\sum_{i=1}^{n} \hat{c}_i = \sum_{i=1}^{n} (c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1})) = \sum_{i=1}^{n} c_i + \Phi(D_n) - \Phi(D_0)$$

Jeśli $(\forall n \geq 1)$ $\Phi(D_n) - \Phi(D_0) \geq 0$, to (zawsze)
$\sum_{i=1}^{n} \hat{c}_i \geq \sum_{i=1}^{n} c_i$ (koszt zamort. $\geq$ koszt fakt.)

Metoda potencjału (stos)

Potencjał – wysokość stosu.
Mamy $\Phi(D_0) = 0$ (stos początkowo pusty) oraz
$(\forall i)\Phi(D_i) \geq 0 = \Phi(D_0)$ (wysokość nieujemna).

Metoda potencjału (stos)

Potencjał – wysokość stosu.
Mamy $\Phi(D_0) = 0$ (stos początkowo pusty) oraz
$(\forall i)\Phi(D_i) \geq 0 = \Phi(D_0)$ (wysokość nieujemna).
Jeśli stos D_{i-1} zawiera s elementów i i-ta operacja – Push,
to przyrost potencjału: $\Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = (s+1) - s = 1$.
Koszt zamortyzowany Push:
$\hat{c}_i = c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = 1 + 1 = 2$.

Metoda potencjału (stos)

Potencjał – wysokość stosu.
Mamy $\Phi(D_0) = 0$ (stos początkowo pusty) oraz $(\forall i)\Phi(D_i) \geq 0 = \Phi(D_0)$ (wysokość nieujemna).
Jeśli stos D_{i-1} zawiera s elementów i i-ta operacja – `Push`, to przyrost potencjału: $\Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = (s+1) - s = 1$.
Koszt zamortyzowany `Push`:
$\hat{c}_i = c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = 1 + 1 = 2$.
Przyrost potencjału `Multipop(S,k)` przy zdejmowaniu $k' = \min(s,k)$ elementów: $\Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = -k'$. Stąd koszt zamortyzowany `Multipop(S,k)`:
$\hat{c}_i = c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) = k' - k' = 0$
Podobnie – koszt zamortyzowany `Pop`: 0.
Koszt zamortyzowany każdej operacji jest $O(1)$.

Metoda potencjału (licznik binarny)

Potencjał b_i – liczba bitów równych 1.
(Początkowo: $b_0 = 0$ i zawsze $b_i \geq 0 = b_0$.)
Niech i-ta operacja `Increment` zeruje t_i bitów. Jej faktyczny koszt: $c_i \leq t_i + 1$.
Potencjał po jej wykonaniu: $b_i \leq b_{i-1} - t_i + 1$.
Przyrost potencjału:
$\Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) \leq (b_{i-1} - t_i + 1) - b_{i-1} = 1 - t_i$.
Koszt zamortyzowany:
$\hat{c}_i = c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) \leq (t_i + 1) + (1 - t_i) = 2$.

Metoda potencjału (licznik binarny)

Potencjał b_i – liczba bitów równych 1.
(Początkowo: $b_0 = 0$ i zawsze $b_i \geq 0 = b_0$.)
Niech i-ta operacja `Increment` zeruje t_i bitów. Jej faktyczny koszt: $c_i \leq t_i + 1$.
Potencjał po jej wykonaniu: $b_i \leq b_{i-1} - t_i + 1$.
Przyrost potencjału:
$\Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) \leq (b_{i-1} - t_i + 1) - b_{i-1} = 1 - t_i$.
Koszt zamortyzowany:
$\hat{c}_i = c_i + \Phi(D_i) - \Phi(D_{i-1}) \leq (t_i + 1) + (1 - t_i) = 2$.

Niech początkowo $b_0 \neq 0$ jedynek i po n operacjach b_n jedynek, gdzie $0 \leq b_0, b_n \leq k$. Koszt faktyczny: $\sum_{i=1}^{n} c_i = \sum_{i=1}^{n} \hat{c}_i - (\Phi(D_n) - \Phi(D_0)) \leq \sum_{i=1}^{n} 2 - b_n + b_0 = 2n - b_n + b_0$.
Wiadomo: $b_0 \leq k$. Stąd jeśli $n = \Omega(k)$, to koszt n operacji jest $O(n)$.

Tablice dynamiczne

Table-Insert(T,x)

if *size*$[T] = 0$ then
    przydziel 1 komórkę do table$[T]$
    size$[T] \leftarrow 1$
if *num*$[T]$ $=$*size*$[T]$ then
    przydziel $2\cdot$*size*$[T]$ *komórek do new-table*
    wstaw elementy z table$[T]$ *do new-table*
    zwolnij table$[T]$
    table$[T]$ $\leftarrow$*new-table*
    size$[T] \leftarrow 2\cdot$*size*$[T]$
wstaw x *do table*$[T]$
num$[T]$ $\leftarrow$*num*$[T] + 1$

Koszt ciągu wstawień

Koszt faktyczny i-tej operacji w ciągu `Table-Insert`:

$$c_i = \begin{cases} i, & \text{jeśli } i-1 \text{ – całkowita potęga } 2 \\ 1, & \text{w p.p.} \end{cases}$$

Całkowity koszt n operacji:

$$\sum_{i=1}^{n} c_i \leq n + \sum_{j=0}^{\lfloor \lg n \rfloor} 2^j < n + 2n = 3n$$

bo jest $\leq n$ operacji o koszcie 1, a pozostałe tworzą szereg geometryczny $2^{\lfloor \lg n \rfloor} + \ldots + 2^0$.
Stąd koszt zamortyzowany jednej operacji: 3.

Inny sposób: księgowanie

Każdy element płaci za 3 elementarne wstawienia:

- pierwsze wstawienie siebie samego do bieżącej tablicy
- pierwsze przeniesienie siebie samego do nowej tablicy przy powiększeniu
- przeniesienie jednego z elementów przenoszonych po raz kolejny (jest ich tyle samo co elementów przenoszonych po raz pierwszy)

Inny sposób: metoda potencjału

$\Phi(T) = 2$*num*$[T]-$*size*$[T]$.
Zawsze: $\Phi(T) \geq 0$.
Zaraz po każdym wstawieniu powiększającym tablicę (i początkowo): $\Phi(T) \geq 0$, bo *num*$[T] \geq$*size*$[T]/2$.
Wstawienie niepowiększające tablicy zwiększa $\Phi(T)$.
Bezpośrednio przed powiększeniem: $\Phi(T) =$*num*$[T]$, bo *num*$[T]$=*size*$[T]$.
Jeśli i-ta operacja nie zwiększa tablicy, to $size_{i-1} = size_i$ oraz:
$\hat{c}_i = c_i + \Phi_i - \Phi_{i-1} = 1 + (2num_i - size_i) - (2num_{i-1} - size_{i-1}) = 1 + (2num_i - size_i) - (2(num_i - 1) - size_i) = 3$.
Jeśli i-ta operacja zwiększa tablicę, to $size_i/2 = size_{i-1} = num_i - 1$, oraz: $\hat{c}_i = c_i + \Phi_i - \Phi_{i-1} = num_i + (2num_i - size_i) - (2num_{i-1} - size_{i-1}) = num_i + (2num_i - (2num_i - 2)) - (2(num_i - 1) - (num_i - 1)) = num_i + 2 - (num_i - 1) = 3$.

Wstawianie i usuwanie elementów

`Table-Delete`

usuń element i zmniejsz rozmiar tablicy o połowę gdy współczynnink zapełnienia tablicy $\alpha(T) =$num$[T]/$size$[T]$ spada poniżej stałej c. (Jeśli num$[T]$ spada do 0 to pamięć zwalniana i size$[T] = 0$, $\alpha[T] = 1$)

$c = 1/2$ – zły wybór: Niech $n/2$ – potęga 2 i pierwsze $n/2$ operacji `Insert` a potem ciąg:
`I,D,D,I,I,D,D,I,I,...` (co 2 kroki kosztowna zmiana rozmiaru – łączny czas n operacji: $O(n^2)$)
Wybieramy $c = 1/4$.
Potencjał (zawsze ≥ 0 i równy 0 dla pustego T):

$$\Phi(T) = \begin{cases} 2\textit{num}[T] - \textit{size}[T] & \text{jeśli } \alpha(T) \geq 1/2 \\ \textit{size}[T]/2 - \textit{num}[T] & \text{jeśli } \alpha(T) < 1/2 \end{cases}$$

Wstawianie i usuwanie elementów

Niech i-ta operacja – `Table-Insert`.
Przypadek $\alpha_{i-1} \geq 1/2$: taka sama analiza jak przy ciągu samych wstawień: koszt zamortyzowany: 3.
Przypadek $\alpha_{i-1} < 1/2$: Tablica nie może ulec powiększeniu (powiększanie tylko dla $\alpha_{i-1} = 1$).

Wstawianie i usuwanie elementów

Niech i-ta operacja – `Table-Insert`.
Przypadek $\alpha_{i-1} \geq 1/2$: taka sama analiza jak przy ciągu samych wstawień: koszt zamortyzowany: 3.
Przypadek $\alpha_{i-1} < 1/2$: Tablica nie może ulec powiększeniu (powiększanie tylko dla $\alpha_{i-1} = 1$).
Podprzypadek $\alpha_{i-1} < 1/2$ i $\alpha_i < 1/2$:
$\hat{c}_i = c_i + \Phi_i - \Phi_{i-1} = 1 + (\textit{size}_i/2 - \textit{num}_i) - (\textit{size}_{i-1}/2 - \textit{num}_{i-1}) = 1 + (\textit{size}_i/2 - \textit{num}_i) - (\textit{size}_i/2 - (\textit{num}_i - 1)) = 0$

Wstawianie i usuwanie elementów

Niech i-ta operacja – `Table-Insert`.
Przypadek $\alpha_{i-1} \geq 1/2$: taka sama analiza jak przy ciągu samych wstawień: koszt zamortyzowany: 3.
Przypadek $\alpha_{i-1} < 1/2$: Tablica nie może ulec powiększeniu (powiększanie tylko dla $\alpha_{i-1} = 1$).
Podprzypadek $\alpha_{i-1} < 1/2$ i $\alpha_i < 1/2$:

$$\hat{c}_i = c_i + \Phi_i - \Phi_{i-1} = 1 + (\mathit{size}_i/2 - \mathit{num}_i) - (\mathit{size}_{i-1}/2 - \mathit{num}_{i-1}) =$$
$$1 + (\mathit{size}_i/2 - \mathit{num}_i) - (\mathit{size}_i/2 - (\mathit{num}_i - 1)) = 0$$

Podprzypadek $\alpha_{i-1} < 1/2$ i $\alpha_i \geq 1/2$:

$$\hat{c}_i = c_i + \Phi_i - \Phi_{i-1} = 1 + (2\mathit{num}_i - \mathit{size}_i) - (\mathit{size}_{i-1}/2 - \mathit{num}_{i-1}) =$$
$$1 + (2(\mathit{num}_{i-1} + 1) - \mathit{size}_{i-1}) - (\mathit{size}_{i-1}/2 - \mathit{num}_{i-1}) =$$
$$3\mathit{num}_{i-1} - (3/2)\mathit{size}_{i-1} + 3 = 3\alpha_{i-1}\mathit{size}_{i-1} - (3/2)\mathit{size}_{i-1} + 3 <$$
$$< (3/2)\mathit{size}_{i-1} - (3/2)\mathit{size}_{i-1} + 3 = 3$$

Wstawianie i usuwanie elementów

Niech i-ta operacja – `Table-Delete`.
Przypadek: $\alpha < 1/2$ i tablica nie ulega zmniejszeniu:
$\hat{c}_i = c_i + \Phi_i - \Phi_{i-1} = 1 + (\mathit{size}_i/2 - \mathit{num}_i) - (\mathit{size}_{i-1}/2 - \mathit{num}_{i-1}) = 1 + (\mathit{size}_i/2 - \mathit{num}_i) - (\mathit{size}_i/2 - (\mathit{num}_i + 1)) = 2$

Wstawianie i usuwanie elementów

Niech i-ta operacja – `Table-Delete`.
Przypadek: $\alpha < 1/2$ i tablica nie ulega zmniejszeniu:
$\hat{c}_i = c_i + \Phi_i - \Phi_{i-1} = 1 + (\mathit{size}_i/2 - \mathit{num}_i) - (\mathit{size}_{i-1}/2 - \mathit{num}_{i-1}) =$
$1 + (\mathit{size}_i/2 - \mathit{num}_i) - (\mathit{size}_i/2 - (\mathit{num}_i + 1)) = 2$
Przypadek: $\alpha < 1/2$ i tablica ulega zmniejszeniu (t.j. $\mathit{size}_i/2 = \mathit{size}_{i-1}/4 = \mathit{num}_{i-1} = \mathit{num}_i + 1$):
$\hat{c}_i = c_i + \Phi_i - \Phi_{i-1} =$
$(\mathit{num}_i + 1) + (\mathit{size}_i/2 - \mathit{num}_i) - (\mathit{size}_{i-1}/2 - \mathit{num}_{i-1}) =$
$(\mathit{num}_i + 1) + ((\mathit{num}_i + 1) - \mathit{num}_i) - (2(\mathit{num}_i + 1) - (\mathit{num}_i + 1)) = 2$

Wstawianie i usuwanie elementów

Niech i-ta operacja – `Table-Delete`.
Przypadek: $\alpha < 1/2$ i tablica nie ulega zmniejszeniu:
$\hat{c}_i = c_i + \Phi_i - \Phi_{i-1} = 1 + (\mathit{size}_i/2 - \mathit{num}_i) - (\mathit{size}_{i-1}/2 - \mathit{num}_{i-1}) = 1 + (\mathit{size}_i/2 - \mathit{num}_i) - (\mathit{size}_i/2 - (\mathit{num}_i + 1)) = 2$
Przypadek: $\alpha < 1/2$ i tablica ulega zmniejszeniu (t.j. $\mathit{size}_i/2 = \mathit{size}_{i-1}/4 = \mathit{num}_{i-1} = \mathit{num}_i + 1$):
$\hat{c}_i = c_i + \Phi_i - \Phi_{i-1} =$
$(\mathit{num}_i + 1) + (\mathit{size}_i/2 - \mathit{num}_i) - (\mathit{size}_{i-1}/2 - \mathit{num}_{i-1}) =$
$(\mathit{num}_i + 1) + ((\mathit{num}_i + 1) - \mathit{num}_i) - (2(\mathit{num}_i + 1) - (\mathit{num}_i + 1)) = 2$
Przypadek $\alpha_{i-1} \geq 1/2$ i $\mathit{size}_{i-1} \leq 2$: koszt stały.
Przypadek $\alpha_{i-1} \geq 1/2$ i $\mathit{size}_{i-1} > 2$ (t.j. $\mathit{size}_{i-1} \geq 4$, bo rozmiary – potęgi 2): Tablica nie może ulec zmniejszeniu bo $\alpha_i \geq 1/4$. Koszt stały (ćw.).